

6. “România sprijină ferm apropierea Ucrainei de UE”, Romanian Embassy in Ukraine, <http://kiev.mae.ro/romania-news/5269>, last access 14th February 2023.

УДК 342.565(043.2)

Аль-Зухайрі Мунеам Таір Фаріс,
начальник коледжу Імама Аль-Кадима,
Юридичний факультет, м. Багдад, Ірак

ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА ЮРИСДИКЦІЯ ФЕДЕРАЛЬНОГО ВЕРХОВНОГО СУДУ ІРАКУ

На сьогодні діяльність Федерального Верховного Суду Іраку (далі – Суд) здійснюється у відповідності до Конституції Республіки Ірак та Закону Федерального Верховного Суду Іраку № (30) 2005 р. [1; 2]. До повноважень Суду належать: перевірка неконституційності законів, законодавства та інструкцій, які він видає. Рішення Суду мають обов’язкову примусову силу відповідно до тексту пункту (d) статті (44) Закону про державну адміністрацію Іраку на перехідний період 2004 р. [3].

Суд є конституційним судом, оскільки він розглядає положення, які регулюють дії Іракської держави та її інститутів. На підставі ст. 1 Конституції Іраку 2005 р. був сформований уряд та в цілому утворена федеральна система органів публічної влади. Згідно зі ст.ст. 92, 93 і 94 Конституції Республіки Ірак Суд не розглядає справи по суті, як суди загальної юрисдикції. Цей суд є найвищим судом, це вказує на його важливість, характер місії та специфіку нагляду за ним. Його назва використовується не в контексті структурної ієрархії існуючих рівнів судової системи, а лише для вказівки на природу своєї місії, яка полягає в тому, щоб підкреслити сутність верховенства права та легітимність прийнятих рішень. Тобто, відповідно до ст. 93 Конституції Республіки Ірак 2005 р. Суд наділений повноваженнями щодо тлумачення конституційних текстів, яких до прийняття Основного Закону держави не мав.

В умовах розвитку суспільних відносин, деякі конституційні принципи викликали суперечки та питання серед дослідників, юристів, політичних блоків та організацій громадянського суспільства. Зокрема, тривалий час між федеральним урядом, урядами регіонів і мухафазами точилася дискусія про зміст та обсяг основних прав, свобод особи, а також розподілу доходів від енергетичних ресурсів. Інтерпретацію цих принципів здійснив саме Суд, до процесуального порядку тлумачення

конституційних норм якого належать саме запит на тлумачення, правила тлумачення та наслідки тлумачення.

Враховуючи, що для того, щоб інтерпретувати текст запиту на тлумачення, потрібно вказати на норму та проблему щодо роз'яснення її змісту. Також необхідно зазначати про те, що норма Конституції Іраку, яку потрібно тлумачити, має розбіжності та різні думки щодо змісту. Зазначають також і суспільну потребу у роз'ясненні цієї норми для досягнення єдності її застосування. Разом з тим, слід наголосити, що запит на тлумачення не може бути поданий, якщо це стосується спору, який повинен розглядатися в судах загальної юрисдикції. Оскільки це вважається усуненням від судового розгляду та є перешкодою для захисту сторонами своїх прав та інтересів.

Відповідно до ст. 94 Конституції Республіки Ірак [2], рішення Суду є остаточними та обов'язковими для всіх органів влади. Тлумачення, здійснене Судом, є обов'язковим також для всіх сторін і по справі про тлумачення.

На сьогодні досить актуальним є питання щодо обов'язкового оприлюднення рішень Суду по справах у зв'язку із тлумаченням Конституції Республіки Ірак в Офіційному віснику Федерального Верховного Суду Іраку, що повинне забезпечувати офіційність статусу прийняття такого рішення та автентичність його змісту. Проте, на сьогодні вважається, що рішення Суду щодо тлумачення є обов'язковим з дати його ухвалення, і що публікація в Офіційному віснику є лише оголошенням для загального перегляду та не впливає на статус зобов'язання. Рішення, ухвалені Судом, яке стосується неконституційності тексту закону потребує обов'язкової публікації, та підлягає виконанню після публікації в Офіційному віснику Федерального Верховного Суду Іраку.

Наприклад, на запит, поданий Радою представників Іраку в листі № 1/3/226 від 3.10.2007 р., щодо тлумачення виразу «абсолютна більшість», який міститься в ст.ст. 76 та 61 Конституції Іраку (чи означає це більшість від кількості членів Ради чи більшість членів, присутніх під час досягнення кворуму), Суд ухвалив своє пояснювальне рішення [4]. Так, висновки Суду обґрунтовують кілька положень Конституції Ірак 2005 р., що визначають необхідну більшість голосів членів Палати представників при виконанні своїх обов'язків залежно від ступеня важливості питання, поставленого на голосування в Раді. Відповідно до ст. 61 розділу VIII/В/3 Конституції Іраку, встановлено, що при недовірі Прем'єр-міністру необхідно отримати абсолютну більшість голосів від кількості членів Ради представників. Але в разі недовіри одному з міністрів такої більшості не вимагається.

Тобто, згідно ст. 61 VIII/A Конституції Республіки Ірак визначено, що отримання абсолютної більшості – це не означає абсолютну більшість від її складу, а абсолютну більшість від присутніх. У зв'язку з чим Судом було зроблене роз'яснення цієї норми Конституції. Він вирішив, що абсолютну більшість необхідно розуміти, як більшість присутніх на сесії після набрання кворуму на засіданні Ради представників.

Суд має багато ухвалених тлумачних рішень відповідно до його інтерпретаційної юрисдикції та згідно Конституції Іраку 2005 р. Необхідно сказати, що Суд наділений інтерпретаційною юрисдикцією лише після прийняття Конституції Республіки Іраку 2005 р. Дана компетентність Суду забезпечує належне виконання норм Конституції Республіки Ірак. Аналогічну функцію має і Конституційний Суд України, який будучи органом конституційної юрисдикції, забезпечує верховенство Конституції України, вирішує питання про відповідність Конституції України законів України та у передбачених Конституцією України випадках інших актів, здійснює офіційне тлумачення Конституції України [5].

На сьогодні важливим є питання внесення змін до Закону Федерального Верховного Суду Іраку від 2005 року в частині закріплення положень щодо обов'язкового опублікування в Офіційному віснику Федерального Верховного Суду Іраку його рішень при здійсненні інтерпретаційної діяльності, зокрема тлумачення норм Конституції Республіки Ірак.

Література

1 Закон Федерального Верховного Суду Іраку № (30) від 2005 р. *Міністерство юстиції Іраку. Офіційний вісник (Іракська газета)*. Вип. 3996. URL: <https://www.moj.gov.iq/view.2877/> (дата звернення: 20.02.2023).

2 Конституція Республіки Ірак від 15.10.2005 р. Сайт Вищої судової ради. URL: <https://www.sjc.iq/view.77/> (дата звернення: 20.02.2023).

3. Закон про державну адміністрацію Іраку на перехідний період 2004 р. URL: <https://www.sjc.iq/view.78/> (дата звернення: 20.02.2023).

4. Федеральний Верховний Суд Іраку, тлумачення конституції. Постанова від 23.02.2007 р. URL: https://www.iraqfsc.iq/t.2007/page_1/ (дата звернення: 20.02.2023).

5. Про Конституційний Суд України: Закон України № 2136-VIII від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 20.02.2023).